

Iwona Połucha, Emilia Marks

ZASADY KREOWANIA PRZESTRZENI OGRODOWEJ W GOSPODARSTWACH AGROTURYSTYCZNYCH

PRINCIPLES FOR THE CREATION OF GARDEN SPACE IN AGRO TOURIST FARMS

Katedra Architektury Krajobrazu i Agroturystyki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
ul. Prawocheńskiego 17, 10-727 Olsztyn, e-mail: i.polucha@uwm.edu.pl, emma@uwm.edu.pl

Summary. The paper shows the issues of organisation of green space and adaptation of the rural areas for the tourism and recreation purposes. The research included the farms in the north-eastern Poland, which the owners intend to take or develop agrotourism activities. The example of those farms was used to present possibilities to create of the green areas with the consideration of the functionality zoning. The arrangement of zones is associated with the utility program provided for the proposed space. Special attention was paid to the composition of the greenery and the elements of the small architecture used in the passive and active forms of recreation. Presented proposals for the zoning of the agrotourism farms areas and development of green space are needed to providing the services for the tourists and increase of the quality level of services.

Słowa kluczowe: gospodarstwo agroturystyczne, kompozycja zieleni, koncepcja projektowa, mała architektura, strefy funkcjonalne.

Key words: agrotourism farm, design concept, functional zones, greenery composition, small architecture.

FUNKCJE TERENÓW ZIELENI W GOSPODARSTWACH AGROTURYSTYCZNYCH

Wieś jest postrzegana przez mieszkańców obszarów zurbanizowanych jako ostoja bezpieczeństwa wśród otwartej przestrzeni, z tradycyjnymi wartościami (Gaworecki 2003). Spędzanie czasu wolnego w środowisku wiejskim umożliwia turystyka wiejska, ale pełne uczestnictwo w życiu wiejskim zapewnia agroturystyka, oznaczająca pobyt w gospodarstwie rolnym. Agroturystyka opiera się na walorach przestrzeni przyrodniczej, które mają zasadniczy wpływ na otoczenie produkcyjne i usługowe gospodarstw rolnych (Drzewiecki 1995). Niezbędnym składnikiem oferty tych gospodarstw jest infrastruktura, tworząca bazę towarzyszącą. Uzupełnia ona bazę noclegową i gastronomiczną, które zaspokajają podstawowe potrzeby turystów podczas pobytu w gospodarstwie (Marks i Połucha 2005). Teren rekreacyjny w gospodarstwie umożliwia podejmowanie różnych form aktywności, które nie wynikają z obowiązków codziennego życia, np. uprawianie sportu rekreacyjnego czy rozwijanie działalności kulturalnej. Taka rekreacja służy odnowie sił fizycznych i psychicznych wypoczywających osób (Napierała i in. 2009). Turyści korzystający z oferty agroturystycznej, oprócz aktywnego wypoczynku na łonie natury, mają możliwość poszerzenia wiedzy na temat obyczajów miejscowej ludności i czynności wykonywanych w zagrodzie wiejskiej, a także korzystania z wytwarzanych w niej produktów (Berndt-Kostyrzewska 1997).

Tereny zieleni jest to przestrzeń pokryta roślinnością o ściśle określonym sposobie użytkowania (Orzeszek-Gajewska 1984). W gospodarstwach agroturystycznych pełnią one funk-

cje estetyczne, ochronne, dydaktyczne i gospodarcze. Podział obszaru gospodarstwa na części, w tym ozdobną, produkcyjną i rekreacyjną, pozwala na przygotowanie atrakcyjnej oferty wypoczynku, a turystom na podejmowanie różnych form aktywności. Teren zieleni jest też swoistą wizytówką obiektu agroturystycznego (Marks i in. 2003). W obrębie gospodarstwa należy wydzielić część reprezentacyjną, która na ogół jest też miejscem kameralnego odpoczynku. Istotne jest wydzielenie części użytkowej, która może być udostępniona gościom biorącym udział w pracach gospodarskich. Dobrym rozwiązaniem jest zaplanowanie sadu, warzywnika lub ogrodu zielarskiego, z których produkty będą wykorzystywane do przygotowywania posiłków. W części przeznaczony dla turystów powinny być miejsca do biernego wypoczynku oraz umożliwiające uprawianie sportów i różnych form aktywności. Wszystkie te czynniki w dużej mierze wpływają na atrakcyjność obiektów agroturystycznych i zwiększenie zainteresowania wypoczynkiem na wsi. Korzystne warunki do organizacji agroturystyki mają głównie obiekty zlokalizowane w rozproszonej zabudowie, ponieważ łatwiej można zapewnić gościom ciszę, spokój i prywatność (Marks i in. 2003, Młynarczyk 2006).

Wzrost oczekiwań współczesnego turysty i rosnąca konkurencja zmuszają gospodarzy do coraz większej dbałości o otoczenie obiektów agroturystycznych. Mogą oni próbować zagospodarować teren własnymi siłami albo skorzystać z pomocy architekta krajobrazu. Od jego inwencji twórczej i otwartości na wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań i urządzeń w dużej mierze zależy zadowolenie użytkowników i ich zainteresowanie aktywnością ruchową (Rzegocińska-Tyżuk 1995).

CEL I METODY BADAŃ

Celem artykułu jest ukazanie możliwości zagospodarowania terenów zieleni w gospodarstwach rolnych na potrzeby turystów ze szczególnym uwzględnieniem ich złożonych funkcji, układu kompozycyjnego roślinności i elementów małej architektury. Przedstawiono także przebieg prac projektowych służących do przystosowania otoczenia tych obiektów do zakresu działalności agroturystycznej.

Rezultatem podjętych badań jest propozycja strefowania funkcjonalnego przestrzeni w gospodarstwach agroturystycznych. Zaproponowany podział opracowano na podstawie analiz literatury przedmiotu i badań własnych kilkunastu gospodarstw. Wszystkie prace wykonano w latach 2000–2011. Do zaprezentowania możliwości kreowania i podziału przestrzeni ogrodowej wybrano trzy przykładowe obiekty zlokalizowane w północno-wschodniej Polsce. Jeden z nich jest usytuowany w miejscowości Silginy (gmina Barciany, powiat kętrzyński), w którym wszystkie prace projektowe wykonano w latach 2010–2011. Kolejne obiekty są położone w gminie Stawiguda, w powiecie olsztyńskim. Koncepcję zagospodarowania terenu zieleni w gospodarstwie znajdującym się na skraju wsi Bartąg (w pobliżu wsi Ruś) opracowano w latach 2007–2008. Ostatni obiekt, w Dorotowie, działa już jako gospodarstwo agroturystyczne, dlatego opracowana w latach 2009–2010 koncepcja miała na celu wzbogacenie oferty turystycznej. Wybrano wyniki badań dotyczące przede wszystkim układu funkcjonalnego, kompozycji zieleni oraz małej architektury. Ponadto przybliżono warsztat architekta krajobrazu i zagadnienia związane z projektowaniem terenów zieleni. Badania i analizy oraz zakres prac projektowych przedstawiono w postaci metodycznych zaleceń,

których dobór jest własną propozycją autorów. Zasady i etapy projektowania zestawiono po wnikliwej analizie wielu metod stosowanych w architekturze krajobrazu i doświadczeń projektantów (Bajerowski i in. 2000, Senetra i Cieślak 2004, Skalski 2007, Neuofert 2007).

ZASADY I ETAPY PROJEKTOWANIA TERENÓW ZIELENI W GOSPODARSTWACH AGROTURYSTYCZNYCH

Kreowanie przestrzeni rekreacyjnej jest złożonym procesem, który polega na zrealizowaniu w żywym otoczeniu zamysłu projektanta zgodnie z potrzebami uczestników rekreacji. Zaaranżowany ogród ulega ciągłym przemianom związanym z rozwojem roślinności, dlatego konieczne jest zaplanowanie takich wnętrz, które będą atrakcyjne w różnych porach roku i w kolejnych latach użytkowania. Projektowany teren w gospodarstwie agroturystycznym powinien być wnikliwie rozpoznany oraz poddany badaniom i analizom stosowanym w architekturze krajobrazu.

Zakres prac poprzedzających projektowanie obejmuje:

a) inwentaryzację terenu gospodarstwa, w tym zabudowy, roślinności, nawierzchni i elementów małej architektury; podstawą do ustalenia istniejącego stanu jest mapa sytuacyjno-wysokościowa terenu;

b) badania odczynu gleby i warunków siedliskowych w różnych częściach działki;

c) waloryzację krajobrazową wybranych elementów, głównie drzewostanu i obiektów architektonicznych w celu wyeksponowania szczególnie wartościowych fragmentów terenu oraz dowartościowania estetycznego lub likwidacji elementów dyszharmonijnych, a także wskazania roślin do usunięcia lub przesadzenia;

d) analizę krajobrazową z uwzględnieniem wnętrz krajobrazowych i rodzaju ograniczających je ścian, ekspozycji i powiązań kompozycyjnych (osi, punktów, otwarć i ciągów widokowych) oraz elementów wyróżniających się w krajobrazie (dominant, subdominant, akcentów itp.);

e) zapoznanie się z programem użytkowym wynikającym z wielkości obiektu, liczby użytkowników i oferty turystycznej oraz jego modyfikacja związana z proponowanymi zmianami zagospodarowania;

f) wywiad z właścicielami obiektu oraz badania sondażowe gości obiektu służące rozpoznaniu ich opinii na temat analizowanej przestrzeni, oczekiwań i preferencji związanych ze spędzaniem czasu wolnego w gospodarstwie agroturystycznym;

g) podział funkcjonalny obszaru z wyszczególnieniem stref przeznaczonych do określonych form aktywności podejmowanych w trakcie wypoczynku oraz dostosowanych do wieku i potrzeb użytkowników (Bajerowski i in. 2000, Bogdanowski 1976, Senetra i Cieślak 2004, Wejchert 1974).

Docelowym zadaniem jest opracowanie koncepcji na podstawie wytycznych projektowych. Aranżację terenu przedstawiono w rzucie z góry z uwzględnieniem kompozycji zieleni, układu komunikacyjnego i elementów małej architektury, często ze wstępnym obmiarem. Uzupełnieniem są katalogi roślin, nawierzchni, proponowanych urządzeń i elementów, materiałów wykończeniowych. Rozwinięciem koncepcji jest szczegółowy projekt techniczny, najczęściej wykonany techniką cyfrową w programach komputerowych (np. Realtime Landscap

ping, AutoCAD, DATAflor, Pro Landscape), zawierający wiele części dotyczących przede wszystkim:

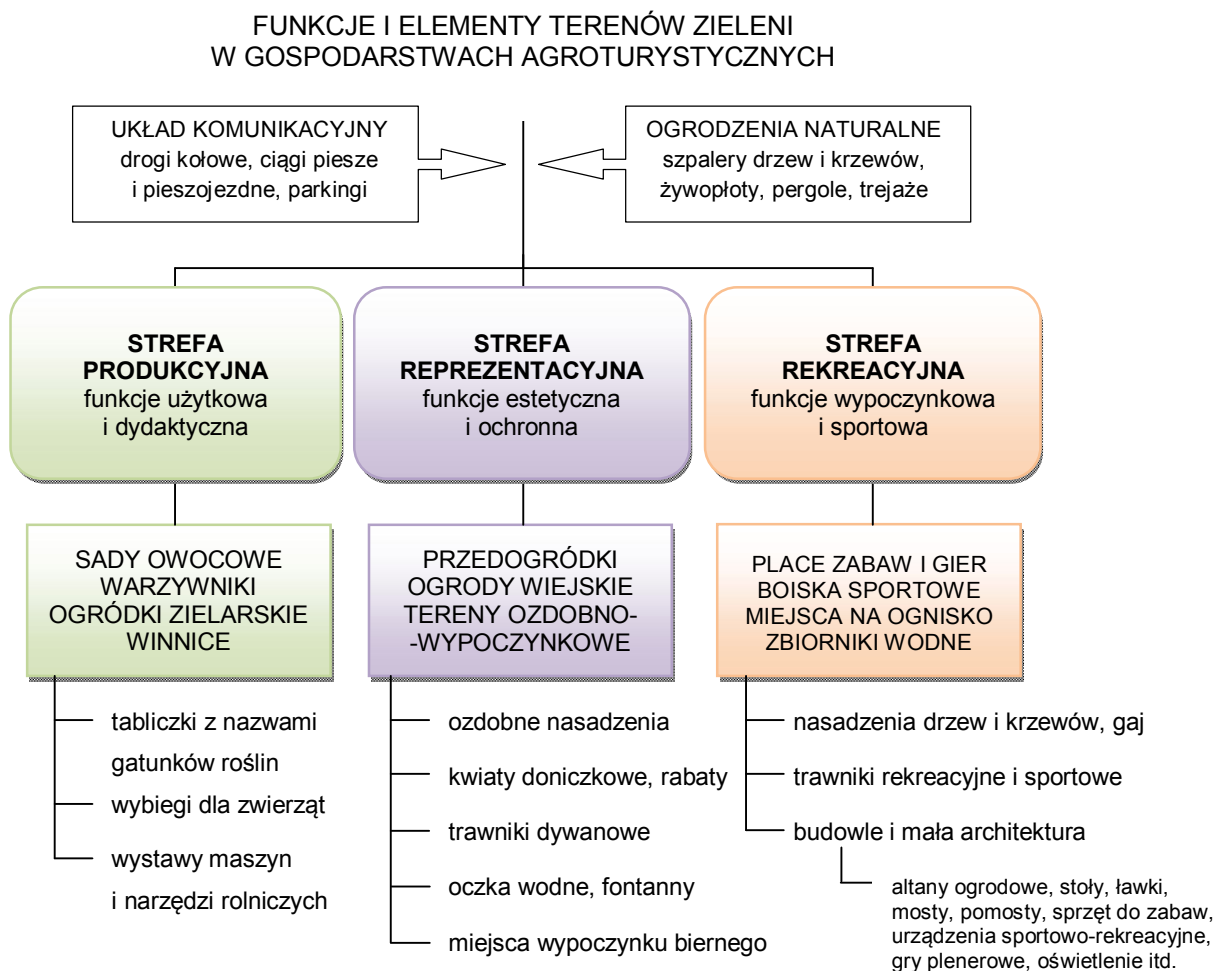
- ogrodzeń i komunikacji (parkingi, place, tarasy, drogi kołowe, ciągi piesze itp.);
- infrastruktury podziemnej i lokalizacji punktów oświetleniowych (zasilenie elementów, rozmieszczenie gniazd elektrycznych);
- systemu nawadniania (zraszacze podziemne, naziemne, pompy itd.);
- zbiorników wodnych i budowli w ich otoczeniu (stawy, oczka wodne, mosty, pomosty itd.);
- małej architektury (m.in. fontanny, kaskady, altany, rzeźby, pergole, trejaże, latarnie);
- elementów architektonicznych (schody, murki oporowe itd.);
- rozmieszczenia urządzeń do zabaw i sportowo-rekreacyjnych;
- zestawienia powierzchni i rodzaju nawierzchni;
- spisu gatunkowego i ilościowego dobranych roślin;
- graficznego rozmieszczenia nasadzeń;
- dokładnego zwymiarowania stref i wybranych elementów;
- zestawienia powierzchniowo-ilościowego użytych materiałów;
- kosztorysu wykonawczego;
- harmonogramu prac wykonawczych (kalendarz robót);
- zaleceń pielęgnacyjnych w pierwszym roku użytkowania terenu zieleni.

Opracowanie projektowe, wzbogacone ręcznymi lub komputerowymi wizualizacjami, pozwala właścicielowi gospodarstwa na podjęcie prac związanych z urządzeniem i przystosowaniem terenu do potrzeb podejmowanych gości. Sporządzenie profesjonalnego projektu pozwala uniknąć błędów związanych z niewłaściwą aranżacją zieleni i koniecznością usuwania nasadzeń w przyszłości, a także związanych z niefunkcjonalnym rozplanowaniem przestrzeni. Istotny jest nadzór autorski architekta krajobrazu oraz wybór firmy wykonawczej, od której doświadczenia zależy też wygląd terenu w kolejnych latach użytkowania.

PROPOZYCJE ORGANIZACJI I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENI OGRODOWEJ

W celu zorganizowania przestrzeni w gospodarstwach agroturystycznych należy uwzględnić wiele elementów, w tym lokalne uwarunkowania i wpływ otoczenia, specyfikę gospodarstw i oferty turystycznej, oczekiwania właścicieli obiektów oraz potrzeby i wymagania gości. Podział funkcjonalny może zwiększyć atrakcyjność tych zagród i zapewnić turystom komfort wypoczynku. Przestrzeń wokół każdego obiektu powinna być podzielona przynajmniej na trzy główne części, nazwane strefami funkcjonalnymi. Wielkość tych stref jest uzależniona od docelowej liczby użytkowników. W ich obrębie wydziela się przestrzenie służące realizacji programu użytkowego, określającego przeznaczenie poszczególnych części ogrodu. Do funkcji tych przestrzeni dostosowuje się elementy zagospodarowania. Płynny podział terenu umożliwia naturalne ogrodzenia. Powiązanie całości zapewnia natomiast układ komunikacyjny. Analiza rozwiązań funkcjonalnych kilkunastu gospodarstw agroturystycznych posłużyła do opracowania schematycznego podziału przestrzeni i zestawienia elementów jej zagospodarowania (rys. 1).

Propozycja strefowania gospodarstw ma na celu ich przystosowanie do obsługi wybranych kategorii turystów i wzbogacenie oferty turystycznej. Dzięki sprecyzowaniu, które segmenty turystów są preferowane przez właścicieli obiektu, można ukierunkować prace projektowe. W zakres proponowanej infrastruktury turystycznej w gospodarstwach wchodzi zaaranżowane przestrzenie z małą architekturą, które umożliwiają uprawianie różnych form aktywności, w tym altany wypoczynkowe z miejscem na ognisko, stawy z pomostami, boiska, miejsca do zabaw i urządzenia sportowo-rekreacyjne. Urozmaiceniem są też miejsca do zajęć plenerowych (kręgle, szachy ogrodowe, strzelnice sportowe, siłownie plenerowe). Uzupełniają je elementy powiązane z działalnością gospodarstwa rolnego, np. wybiegi dla zwierząt, wystawy maszyn rolniczych. Rodzaj wykorzystanych elementów zagospodarowania jest uzależniony przede wszystkim od oferty turystycznej gospodarstwa.

Rys. 1. Funkcje przestrzeni ogrodowej i elementy jej zagospodarowania w gospodarstwach agroturystycznych

Koncepcję zagospodarowania terenów zieleni najlepiej opracować już w trakcie budowy lub adaptacji budynków na potrzeby turystów w gospodarstwie rolnym. Łatwiej jest wówczas zaplanować niezbędną infrastrukturę techniczną oraz dostosować funkcje i elementy wyposażenia przestrzeni ogrodowej do wielkości i stylu architektonicznego obiektów oraz zakresu działalności. W funkcjonujących gospodarstwach agroturystycznych właściciele

mogą ukierunkować lub wzbogacić ofertę turystyczną, zapewniając swoim gościom wybór możliwości spędzania czasu wolnego. Proces realizacji projektu może odbywać się etapowo, w miarę rozwoju działalności agroturystycznej, ale już sam podział funkcjonalny przestrzeni i zasadnicze elementy zagospodarowania podnoszą walory oferty. Zaprezentowane koncepcje są propozycją przystosowania obiektów, w których zadbano o urozmaiconą ofertę i bezpieczeństwo turystów. Uwzględniono także harmonijne powiązanie kreowanej przestrzeni z otaczającym krajobrazem i walorami wsi.

Gospodarstwo w Silginach. W ramach prac projektowych zaproponowano zagospodarowanie obiektu w Silginach jako przyszłego gospodarstwa agroturystycznego. Wieś Silginy jest położona w gminie Barciany, w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego, na Równinie Sępopolskiej. Powierzchnia projektowanego terenu wynosiła 6240 m². Przed podjęciem prac projektowych wykonano inwentaryzację terenu, waloryzację drzewostanu, analizę krajobrazową i układu funkcjonalnego oraz rozpoznano warunki siedliska. W pracach projektowych uwzględniono oczekiwania właściciela zagrody wiejskiej. Obiektowi nadano funkcje i wygląd współczesnego przedsięwzięcia agroturystycznego, które spełni oczekiwania potencjalnego turysty.

Teren podzielono na następujące strefy funkcjonalne: reprezentacyjno-użytkową (rys. 2), komunikacyjną, zabaw i estetyczną, mieszkalną, rekreacyjno-sportową, dydaktyczną, użytkową, estetyczno-wypoczynkową. Wśród elementów zagospodarowania znalazł się zbiornik wodny z pomostem i altaną z miejscem na ognisko (rys. 3). Przewidziano również ujeżdżalnię ze względu na obecność koni w gospodarstwie (rys. 4). Umożliwi ona naukę jazdy konnej lub prowadzenie zajęć hipoterapeutycznych. W pobliżu wydzielono sad i warzywnik, umożliwiające zbiór warzyw i owoców oraz ich wykorzystanie w gospodarstwie agroturystycznym. W koncepcji uwzględniono też stanowiska dla zwierząt gospodarskich, które właściciel zamierza wprowadzić jako atrakcję dla dzieci, oraz plac zabaw. Ponadto w części reprezentacyjnej we frontowej części działki przewidziano nasadzenia zróżnicowanych kolorystycznie bylin oraz dekoracje z wikliny. Kompozycja przestrzenna założenia ma nieregularną formę, ze swobodnymi liniami, typowymi dla krajobrazu wsi. Materiał roślinny zastosowany w koncepcji projektowej to gatunki istniejące na badanym terenie oraz gatunki projektowane. Wprowadzono rodzimą roślinność, która wkomponuje się w swobodny układ kompozycyjny i pejzaż wiejski (Hackiewicz 2011).

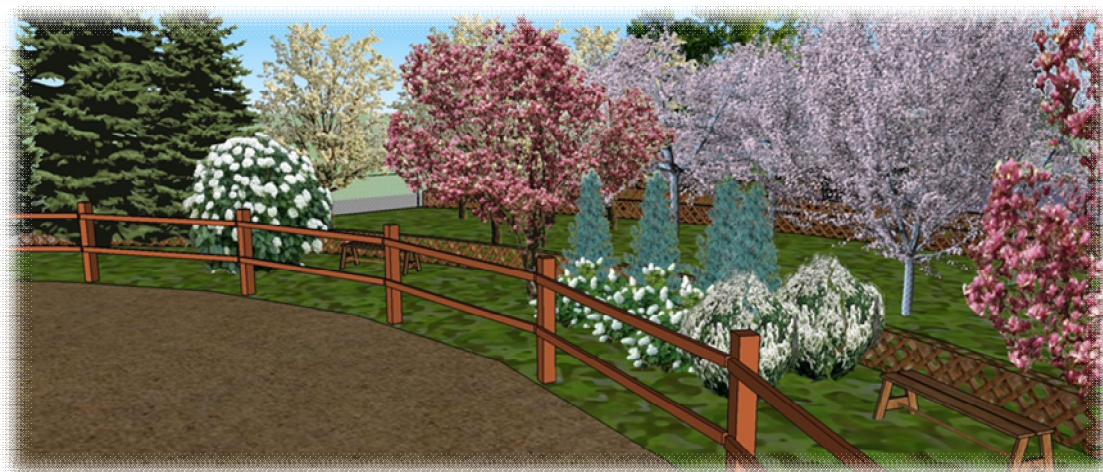
Gospodarstwo w Bartągu. Obiekt jest usytuowany na pograniczu wsi Bartąg i Ruś w gminie Stawiguda, na Pojezierzu Olsztyńskim. Przystosowanie terenu zieleni w gospodarstwie z uwzględnieniem miejsc rekreacyjnych, ogrodu ozdobnego i użytkowego pozwoli jego właścicielom na podjęcie działalności agroturystycznej. Gospodarstwo zajmuje powierzchnię 21,5 ha. W pobliżu znajduje się wyciąg narciarski „Kartasiówka” (na gruntach właścicieli), który podnosi walory obiektu i umożliwia jego wykorzystanie w okresie zimowym. Pracami projektowymi objęto wybraną przestrzeń, w tym podwórze (1494 m²), sad (1225 m²), ogród warzywny (748 m²), staw (2970 m²), a także teren zaniedbanego ogrodu ozdobnego i likwidowanej pasieki. Prace projektowe, poprzedzone badaniami inwentaryzacyjnymi, analizami walorów otoczenia i funkcji terenu oraz wywiadem z właścicielami obiektu, pozwoliły na sprecyzowanie wytycznych projektowych.

Rys. 2. Wizualizacja strefy reprezentacyjno-użytkowej w gospodarstwie agroturystycznym w Silginach
Źródło: Hackiewicz 2011.

Rys. 3. Wizualizacja strefy estetyczno-wypoczynkowej w gospodarstwie agroturystycznym w Silginach
Źródło: Hackiewicz 2011.

Rys. 4. Wizualizacja stref rekreacyjno-sportowej i użytkowej w gospodarstwie agroturystycznym w Silginach
Źródło: Hackiewicz 2011.

W gospodarstwie wydzielono następujące strefy: mieszkalno-wypoczynkową, komunikacyjną, ogrodniczą oraz gospodarczą. W ich obrębie zaproponowano dużą powierzchnię trawników rekreacyjnych i łąkę kwietną, plac zabaw dla dzieci, boiska do piłki siatkowej, kącki wypoczynkowe, miejsce na ognisko, plażę. Zmiany urządzenia terenu zieleni obejmują także wprowadzenie elementów małej architektury, takich jak altany (drewniana, murywana z grillem, ażurowa), pomost drewniany z wiatą, mostek, pergola, oraz elementów architektonicznych (schody, murek oporowy, obudowa studni). Układ kompozycyjny jest swobodny i pozwala na powiązanie całości z otwartym krajobrazem. Zastosowana roślinność uzupełnia istniejącą zielenią wysoką, głównie drzewa i krzewy owocowe. Dobrano gatunki, które tradycyjnie sadzono w ogródkach wiejskich. Zaplanowano typowy dla dawnej wsi przedogródek, gaik, ogród różany, rabaty i żywopłoty oraz skomponowano roślinność przy stawie (Tkacz 2008).

Gospodarstwo w Dorotowie. Koncepcja zagospodarowania dotyczyła działki położonej w miejscowości Dorotowo, w gminie Stawiguda, w obrębie Pojezierza Olsztyńskiego. W pracach projektowych uwzględniono powierzchnię 5,69 ha. W gospodarstwie są apartamenty z tarasami i pokoje dwuosobowe (łącznie około 30 miejsc noclegowych), a także duża sala na imprezy okolicznościowe (na 50–60 osób). W ramach badań wykonano inwentaryzację roślinności i istniejących elementów zagospodarowania terenu oraz waloryzację budynków, nawierzchni i zieleni, a następnie zmodyfikowano układ funkcjonalny i opracowano koncepcję projektową. Propozycje zagospodarowania terenu zieleni uwzględniają potrzeby różnych kategorii gości i oczekiwania właściciela.

Pierwotnie obszar był podzielony pod względem funkcjonalnym na pięć części: mieszkalną, usługowo-mieszkalną, rekreacyjną, hodowlaną oraz produkcyjną, która obejmuje plantacje wierzby energetycznej. Po ustaleniu oczekiwań właściciela i potrzeb gości gospodarstwa zaplanowano utworzenie siedmiu stref pełniących następujące funkcje: rekreacyjno-sportową, wypoczynkową, mieszkalno-usługową, mieszkalną, komunikacyjną, edukacyjną i gospodarczą. Rozmieszczając poszczególne strefy na terenie gospodarstwa, zwrócono uwagę głównie na warunki terenowe, stosunki wodne, dostępność terenu, roślinność występującą w danej strefie. W większości zachowano istniejącą zielenią, poza nasadzeniami w złej kondycji zdrowotnej.

Podstawowymi zmianami zaproponowanymi w gospodarstwie było stworzenie kompleksu sportowo-rekreacyjnego, placu zabaw, miejsc wypoczynkowych oraz zaprojektowanie „Doliny Wierzby” (rys. 5). Zadbano, by wielkość poszczególnych stref funkcjonalnych była dostosowana do liczby osób, które przebywają w gospodarstwie. Uwzględniono także potencjał rozwojowy obiektu, który w przyszłości zostanie rozbudowany. W kompleksie przewidziano strzelnicę, boisko sportowe do gry w siatkówkę plażową, kort tenisowy, pole do rzutu podkową. W sezonie atrakcją będą także kręgielnia ogrodowa i szachy plenerowe. Część terenu o funkcji wypoczynkowej przeznaczono na plac zabaw dla dzieci. W strefie edukacyjnej zaprojektowano szlak „Doliny Wierzby”, wiodący wzdłuż linii brzegowej rozległych stawów hodowlanych. Trasa posłuży prezentacji 13 wybranych gatunków wierzby, przy których zaplanowano tabliczki informacyjne z ich nazwami. Ponadto zaproponowano elementy małej architektury, takie jak fontanna, palenisko, altany, ławki przy szlaku. Przewidziano też most i pomost oraz miejsca do wędkowania przy stawach.

W doborze zieleni na terenie gospodarstwa uwzględniono przede wszystkim różnorodność gatunków wierzby. Zaplanowano również niewielkie nasadzenia z roślin rocznych i krze-

wiastych oraz uzupełniono drzewostan, głównie w miejscach wymagających osłonięcia. Przy linii brzegowej stawów zaprojektowano również nasadzenia z roślin nadwodnych. Preferowana roślinność w gospodarstwie to rodzime gatunki roślin, często sadzone na terenach wiejskich, o małych wymaganiach pielęgnacyjnych. Ważny był dobór roślin bezpiecznych dla dzieci, które przebywają w gospodarstwie. Nie stosowano nasadzeń z trującymi owocami czy innymi organami, kolcami, cierniami oraz roślin powodujących alergię. Całość została skomponowana w swobodnym stylu, aby teren wpisał się otaczający krajobraz wiejski (Nosek 2010).

Rys. 5. Przykładowa aranżacja terenu zieleni w gospodarstwie agroturystycznym – „Dolina Wierzby” w Dorotowie
Źródło: Nosek 2010.

PODSUMOWANIE

Potrzeba kreowania terenów zieleni wynika z chęci sprostania oczekiwaniom turystów i stworzenia konkurencyjnej oferty. Uporządkowanie przestrzeni wokół obiektów noclegowych jest również niezbędne z uwagi na bezpieczeństwo turystów. Ponadto do dbałości o otacza-

jącą przestrzeń skłania konieczność zachowania walorów krajobrazu wiejskiego. Tereny zieleni, które są dopełnieniem bazy noclegowej i żywieniowej, w dużej mierze decydują o atrakcyjności gospodarstw. Są miejscem rekreacji gości, ale także kontynuacji życia rodzinnego właścicieli. Obejmują zarówno pola uprawne, łąki, lasy naturalnie wpisane w krajobraz wiejski, jak i zieleń komponowaną, którą trzeba umiejętnie zaaranżować.

1. Dzięki przystosowaniu terenów zieleni do potrzeb gości gospodarstwa agroturystyczne stają się atrakcyjnymi miejscami wypoczynku. Wybór możliwości spędzania czasu wolnego oraz walory wizualne terenów zieleni wkomponowanych w otaczający krajobraz to ważne atuty współczesnej przestrzeni rekreacyjnej.

2. Konieczne jest zastosowanie takich rozwiązań funkcjonalnych, które poprawią jakość usług agroturystycznych i zapewnią turystom komfort wypoczynku na świeżym powietrzu. Szczególną uwagę należy zwrócić na strefowanie przestrzeni, aranżację zieleni i elementy małej architektury.

3. W obrębie stref funkcjonalnych przeznaczonych dla osób w różnym wieku i o różnorodnych zainteresowaniach należy zapewnić urozmaicone atrakcje. Ważne jest zaprojektowanie zarówno elementów umożliwiających bierny wypoczynek, jak i zachęcających do aktywności fizycznej, także sportowej.

4. Swobodna kompozycja przestrzenna, zastosowanie tradycyjnych gatunków roślin oraz naturalnych materiałów nadają przestrzeni ogrodowej przy obiektach agroturystycznych naturalny charakter i świadczą o ich odmienności krajobrazowej.

5. Zagospodarowanie terenu zieleni zgodnie ze specyfiką oferty turystycznej jest wyróżnikiem gospodarstwa agroturystycznego. Dzięki zmianom wprowadzonym przez architekta krajobrazu zwiększa się atrakcyjność miejsca, a jego działania pozwalają równocześnie na harmonijne powiązanie zaaranżowanej przestrzeni z pejzażem wiejskim.

PIŚMIENNICTWO

- Bajerowski T., Senetra A., Szczepańska A.** 2000. Wycena krajobrazu, rynkowe aspekty oceny i waloryzacji krajobrazu. Olsztyn, Wyd. Educaterra Sp. z o.o., 37–42.
- Berndt-Kostyrzewska J.** 1997. Obsługa ruchu turystycznego na wsi. Warszawa, FORMAT-AB, 9–10.
- Bogdanowski J.** 1976. Kompozycja i planowanie w architekturze krajobrazu. Komisja Urbanistyki i Architektury. Kraków, PAN.
- Drzewiecki M.** 1995. Agroturystyka. Bydgoszcz, Inst. Wyd. „Świadectwo”, 12.
- Gaworecki W.** 2003. Turystyka. Warszawa, PWE, 92.
- Hackiewicz K.A.** 2011. Koncepcja zagospodarowania terenu na potrzeby agroturystyki w Silginach. Materiał źródłowy niepublikowany (opiekun naukowy dr I. Połucha). Olsztyn, Wyd. UWM.
- Marks E., Młynarczyk K., Połucha I., Jaszczak A.** 2003. Ocena terenów zieleni w gospodarstwach agroturystycznych. *Fol. Hortic.*, Suplement 2/2003, 117–119.
- Marks E., Połucha I., Młynarczyk K.** 2002. Rodzaje wiejskiej bazy noclegowej i ich specyfika, w: *Agroturystyka*. Red. K. Młynarczyk. Olsztyn, Wyd. UWM, 89–90.
- Młynarczyk K.** (red.) 2006. Krajobraz kształtowany przez kulturę rolną. Olsztyn, Wyd. UWM, 161–164.
- Napierała M., Muszkieta R., Batyk I., Żukow W.** 2009. Klasyfikacja i analiza form rekreacji, w: *Wybrane zagadnienia z podstaw rekreacji i turystyki*. Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy. Poznań, Wyd. Ośrodek Rekreacji, Sportu i Edukacji w Poznaniu, 63.

- Neufert E.** 2007. Podręcznik projektowania architektoniczno-budowlanego. Warszawa, Wyd. Arkady.
- Nosek M.** 2010. Koncepcja zagospodarowania terenu w gospodarstwie agroturystycznym „Dolina Wierzy” w Dorotowie. Materiał źródłowy niepublikowany (opiekun naukowy dr I. Połucha). Olsztyn, UWM.
- Orzeszek-Gajewska B.** 1984. Kształtowanie terenów zieleni w miastach. Warszawa, PWN, 95.
- Rzegocińska-Tyżuk B.** 1995. Terenowe urządzenia sportowo-rekreacyjne. Kraków, Politechnika Krakowska, 7–9.
- Senetra A., Cieślak I.** 2004. Kartograficzne aspekty oceny i waloryzacji przestrzeni. Olsztyn, Wyd. UWM, 7–10.
- Skalski J.** 2007. Sztuka patrzenia jako analiza percepcyjna krajobrazu. Czasopismo Techniczne, z. 10. Architektura z. 5–A. Biblioteka cyfrowa Politechniki Krakowskiej, <http://bc.biblos.pk.edu.pl>, dostęp dn. 12.10.2010 r.
- Tkacz A.** 2008. Koncepcja zagospodarowania terenów w gospodarstwie agroturystycznym „Karta-siówka”. Materiał źródłowy niepublikowany (opiekun naukowy dr E. Marks). Olsztyn, UWM.
- Wejchert K.** 1974. Elementy kompozycji urbanistycznej. Warszawa, Arkady.

